

Nr 117.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående pension för postmästaren Brynolf Fredrik Wennqvist; given Stockholms slott den 23 maj 1914.

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att postmästaren Brynolf Fredrik Wennqvist må från och med månaden näst efter den, då avsked från postmästartjänsten beviljas honom, under sin återstående livstid, utöver honom tillkommande pensioner från post- och telegrafverken å tillhoppa 3,100 kronor, tillika å allmänna in- dragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 550 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 23 maj 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
von SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

I en till Kungl. Maj:t ställd, av generalpoststyrelsen med underdånig skrivelse den 30 december 1913 överlämnad ansökan har postmästaren i Leksand Brynolf Fredrik Wennqvist anhållit, att han måtte förklaras berättigad att vid avgång ur postverkets tjänst uppbära full pension såsom posttjänsteman, oaktat han sedan år 1903 uppbär pension såsom f. d. assistent vid telegrafverket.

Generalpoststyrelsen har i nämnda skrivelse meddelat, att Wennqvist, som enligt företett prästbetyg är född den 10 december 1846, den 12 mars 1866 antogs till extra ordinare kammarskrivare vid generalpoststyrelsens kameraldepartement samt befordrades den 6 december 1881 till postexpeditör och den 15 september 1903 till postmästare vid postverket med placering tills vidare i Leksand.

Postmästartjänsten i Leksand tillhör klass 4 av de å postverkets avlöningsstat upptagna postmästartjänster. Såsom postmästare av denna

klass åtnjuter Wennqvist årlig fast avlöning av 4,600 kronor, av vilket belopp 3,100 kronor utgöra lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar.

Enligt vad generalpoststyrelsen vitsordar, har Wennqvist uppnått de levnads- och tjänstår, vid vilka, enligt 5 § lagen angående civila tjänst-innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907, rätt i allmänhet inträder för postmästare att komma i åtnjutande av hel pension. Sådan pension skulle, enligt 3 och 4 §§ av lagen, för Wennqvist motsvara hela den till honom vid tiden för hans avgång från posttjänsten utgående lön.

Alltsedan oktober 1903 åtnjuter emellertid Wennqvist pension för statstjänst, å vilken nämnda lag icke äger tillämpning. Wennqvist, som jämte sin posttjänst under ett flertal år innehaft assistentbefattning vid telegrafverket, fick nämligen vid avgången från denna befattning sig tillerkänd en årlig pension för samma befattning å 1,650 kronor.

Vid detta förhållande skulle Wennqvist icke vara berättigad att erhålla full pension såsom postmästare. I 16 § mom. 3:o av åberopade lag stadgas nämligen, att för den, som vid avgång från tjänsten åtnjuter eller sedermera erhåller pension för statstjänst, å vilken denna lag icke äger tillämpning, pension för den förra tjänsten må utgå med en tredjedel av det belopp, som eljest skolat utgå; dock att, därest härigenom de båda pensionerna icke skulle tillsammans uppgå till nämnda belopp, pensionen må ökas med vad som motsvarar skillnaden.

Jämlikt dessa bestämmelser torde Wennqvist följaktligen vara berättigad att för postmästartjänsten erhålla pension med endast 1,450 kronor.

Wennqvist har i föreliggande ansökning anført i huvudsak följande:

Under de senaste årtiondena av 1800-talet hade vederbörande myndigheter i anledning av den då aktuella frågan om sammanslagning av post- och telegrafverken sökt ställa så, att det, i händelse en sådan sammanslagning skulle komma till stånd, icke skulle saknas tjänstemän, vilka vore kompetenta att sköta befattning i båda verken. Hinder hade sålunda icke mött att samtidigt bekläda ordinarie befattning i post- och telegrafverken. Efter förutgången 15-årig samtidig tjänstgöring i de båda verken hade Wennqvist även befordrats till postexpeditör med bibehållande av assistentbefattning vid telegrafverket, vilka två befattningar han sedan samtidigt innehaft över 22 år.

Ehuru den sålunda ifrågasatta sammanslagningen icke förverkligats, hade Wennqvist med hänsyn till redan inbetalda avsevärda pensionsavgifter likväl bibehållit sina befattningar i bägge verken, tills han år 1903 erhållit pension såsom telegrafassistent.

Enligt då gällande bestämmelser var han nämligen berättigad att vid 56 $\frac{1}{2}$ levnadsår avgå ur telegrafverkets tjänst med rätt till pension. Rätten till denna

hade betingats av icke obetydliga ekonomiska insatser från Wennqvists sida, i medeltal 100 kronor för år alltsedan år 1875.

Wennqvists hälsa hade redan vid utnämningen till postmästare år 1903 varit vacklande och det mångåriga krävande arbetet å två statstjänster samtidigt hade medfört en sådan nedsättning av hans arbetsförmåga, att han då icke ansett sig kunna ifrågaställa dess prövande å högre tjänst. Sedermera hade hans hälsa under år 1906 fullständigt brutits, och han hade sedan dess varit oförmögen till arbete. Då Wennqvist under sin långvariga tjänstledighet på grund av sjukdom måst avstå från en stor del av sina inkomster å posttjänsten och därjämte utgifter för sjukvård m. m. tillkommit, hade han alltså kort tid efter sin nyssnämnda utnämning gått miste om den tryggare ekonomiska ställning, han sökt bereda sig genom ekonomiska uppoffringar och genom åsidosättande av tillfällen till befordran. Vid uppnädd pensionsålder i postverket ställdes han nu inför utsikten att erhålla sina inkomster ytterligare reducerade, då han på grund av ovan omförmälda stadgande i pensionslagen för civila tjänst innehavare skulle träffas av en inkomstminskning, motsvarande nu åtnjuten pension såsom telegraftjänsteman.

Vid hans tillträdande av ordinarie befattning i post- och telegrafverken torde ej hava funnits någon bestämmelse därom, att tjänsteman, som innehade ordinarie befattning i såväl postverket som telegrafverket, skulle vid avgång från båda dessa tjänster vara skyldig att avstå pension å endera tjänsten eller allenast till visst belopp uppbära pension från den ena av tjänsterna. Icke heller hade det den 6 juni 1902 utfärdade avlöningsreglementet för tjänstemän och betjänte vid postverket innehållit någon härå tydande bestämmelse. Visserligen hade detta reglemente stadgat, att den, som tillträdde den från 1903 års början gällande nya avlöningsstaten, skulle vara skyldig underkasta sig de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunde varda stadgade, men vid den förberedande behandlingen av detta avlöningsreglemente syntes icke något uttalande hava förekommit, som kunnat giva anledning att befara ett blivande dylikt stadgande. Vid tillträdandet av 1903 års avlöningsstat vid postverket hade Wennqvist alltså icke kunnat föreställa sig, att nyss antydda bestämmelse en gång i framtiden skulle för honom avskära möjligheten att erhålla full pension från båda verken. Emellertid hade flera år senare genom lagen den 11 oktober 1907 stadgats, med tillämpning jämväl å den som tillträtt nyssnämnda avlöningsstat vid postverket, att pension icke skulle till oavkortat belopp få uppbäras av den, som redan innehade pension från annan statstjänst.

Vid nu anförda förhållanden innebure alltså åberopade bestämmelse i 1907 års lag för Wennqvist en stor orättvisa. Därtill komme, att Wennqvist för pensionsrätt från telegrafverket underkastat sig förut omnämnda ekonomiska uppoffringar, vilka syntes honom utgöra en garanti för bibehållande av hans därå grundade rätt till pension från en enskild om ock statsunderstödd pensionsinrättning utan att därifrån utgående förmåner skulle hindra honom från det fulla tillgodonjutandet av pension från annan statstjänst i samma utsträckning, som eljest vore medgiven.

På grund av vad sålunda anförts, hemställde alltså Wennqvist, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta därom, att Wennqvist vid avgång ur postverkets tjänst måtte förklaras berättigad att uppbära — frånsett pension från telegrafverket — pension å innehavande posttjänst till samma belopp, som skolat utgå, därest han vid avgången ur postverkets tjänst icke åtnjöte pension å telegraftjänst.

Till följd av remiss har statskontoret den 26 januari 1914 avgivit Statskontoret. underdånigt utlåtande i ärendet och därvid anfört, att statskontoret icke kunde tillstyrka bifall till ansökningen i hela dess omfattning, enär pensionslagen för förening av två pensioner alltid föreskreve en reduktion av ettdera pensionsbeloppet, då båda tillsammans såsom i detta fall överstege 3,000 kronor, och en avvikelse från denna princip med hänsyn till konsekvenserna icke syntes vara tillräddig. Däremot skulle det enligt statskontorets mening kunna ifrågasättas, huruvida icke i detta fall, där pensionsavgift erlagts för såväl den ena som den andra pensionen och där reduktionen, mot vad som vanligen plägade vara händelsen, beräknades i förhållande till det större av de båda pensionsbeloppen, skäl möjligen skulle kunna anses föreligga att i analogi med stadgandet i mom. 2:o av 16 § pensionslagen bereda Wennqvist i sammanlagda pensioner ett belopp, som motsvarade den större pensionen, ökad med $\frac{1}{3}$ av den mindre, d. v. s. tillhoppa 3,650 kronor. Då han redan uppbure en pension å 1,650 kronor och, såsom ovan nämnts, vore enligt pensionslagen berättigad till en pension av 1,450 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, då avsked från postmästartjänsten bleve honom beviljat, skulle, om nådigt avseende i den omfattning, statskontoret ifrågasatte, fästes vid förenämnda anhållan, hos riksdagen göras framställning om rätt för Wennqvist att från nyssnämnda tidpunkt jämväl uppbära pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 550 kronor.

I 1907 års lag angående civila tjänst innehavares rätt till pension Departements-
chefen. (16 §) har såsom allmän regel fastslagits, att vid förening av två pensioner för statstjänst, vilka sammanlagt överstiga 3,000 kronor, viss reduktion av ettdera pensionsbeloppet skall ske. Lagstiftaren har vid bestämmandet av den grad, i vilken dylik reduktion skall vidtagas, utgått från det antagandet, att vederbörande tjänst innehavare genom erläggande av de i lagen stadgade pensionsavgifter enligt genomsnittsberäkning själv bekostar omkring en tredjedel av sin blivande pension, samt har på grund därav ansett tjänst innehavare, som behörigen erlagt dessa avgifter, vara berättigad att under alla omständigheter, såvida han i övrigt uppfyller de för pensions åtnjutande stadgade villkor, uppbära mot samma avgifter svarande andel av pensionsbeloppet eller en tredjedel därav. Beträffande frågan, huruvida reduktionen skall ske å det större eller å det mindre pensionsbeloppet, där beloppen icke äro lika, torde lagstiftaren hava ansett, att såsom allmän regel borde gälla det för dylika pensionstagare förmånligaste alternativet eller att reduktionen skall göras å det mindre beloppet.

Hithörande bestämmelser återfinnas i mom. 2:o och 3:o i 16 § av återopade lag. I mom. 2:o behandlas det fall, att båda pensionerna åtnjutas för tjänst, som avses i lagen, och är i detta moment i överensstämmelse med nyssnämnda regel stadgat, att hela det högre pensionsbeloppet skall utgå med tillägg av en tredjedel av det mindre. I mom. 3:o avses åter det fall, att den ena pensionen åtnjutes för statstjänst, å vilken lagen *icke* äger tillämpning. I detta fall gäller, att reduktionen skall ske å den pension, som utgår enligt ifrågavarande lag, vare sig denna pension är till beloppet större eller mindre än den andra. Denna lagrummets avfattning torde grunda sig därå, att lagstiftaren ansett det icke lämpligen kunna i pensionslagen stadgas, att en pensionstagare skall vidkännas avdrag i honom på grund av andra bestämmelser tillkommande pension för statstjänst; borde dylikt avdrag ske, förutsatte detta ändring i sistnämnda bestämmelser i den riktning, att avdrag å sådan pension på grund av förening med pension för tjänst, som avses i 1907 års pensionslag, bleve uttryckligen stadgat. Anledningen till skillnaden i avfattningen av ifrågavarande två moment lär vara att söka enbart i nu angivna förhållande.

Det är emellertid att märka, att, enligt i statskontoret inhämtad uppgift, i flertalet av de fall, som komma under mom. 3:o, den pension, som tillkommer vederbörande tjänstinnehavare för tjänst, som avses i pensionslagen, i regel torde vara mindre än den honom enligt annan lagbestämmelse tillkommande. Oftast torde nämligen härvid vara fråga om någon mindre bibefattning. Detta medför emellertid, att jämväl i de i mom. 3:o behandlade fallen i själva verket den allmänna principen, att reduktionen skall drabba det mindre pensionsbeloppet, i regel bliver tillämpad. Då i nu förevarande fall med tillämpning av lagens bestämmelser motsatt förhållande skulle inträffa, finner jag redan häri ett vägande skäl att förorda bifall till Wennqvists ansökning i den omfattning, statskontoret föreslagit. Ett sådant bifallande av ansökningen torde, på sätt av det ovan anförda framgår, långt ifrån att stå i strid mot lagens principer, tvärtom vara i full överensstämmelse med vad lagstiftaren tänkt sig. Att bifalla ansökningen i hela dess vidd kan däremot enligt min mening icke ifrågakomma.

Vidare är att bemärka den av statskontoret jämväl framhållna omständigheten, att Wennqvist erlagt pensionsavgift för båda pensionerna. Enligt tidigare pensionsbestämmelser var det nämligen, som bekant, ingalunda alltid förhållandet, att tjänstinnehavare själv bidrog till sin blivande statspension. Då så emellertid här är fallet, synes det mig vara desto större skäl att låta Wennqvist åtnjuta något större fördel av sina

inbetalda avgifter, än som enligt lagens bestämmelser utan vidare tillkommer honom.

Det nu anförda anser jag innefatta fullgoda skäl för att i fall, sådant som det nu föreliggande, medgiva vederbörande tjänst innehavare förening av två pensioner på det sätt, att sammanlagda pensionsbeloppen komma att motsvara det högre pensionsbeloppet, ökat med en tredjedel av det lägre. Härtill kommer i förevarande fall, att vederbörande myndigheter, på sätt Wennqvist anført, med hänsyn till ifrågasatt sammanslagning av post- och telegrafverken tidigare medgivit förening av tjänster inom dessa verk, samt att Wennqvist på grund av det mångåriga krävande arbetet å två statstjänster ådragit sig sjukdom, som alltsedan 1906 gjort honom oförmögen till arbete och tillskyndat honom ej oväsentlig ekonomisk förlust.

Tillämpas nyss angivna beräkningsgrund å Wennqvist, innebär detta, att hans pensionsbelopp för ifrågavarande två tjänster borde utgöra respektive 3,100 kronor och 550 kronor eller tillhopa 3,650 kronor. Enär Wennqvist från telegrafverkets pensionsinrättning uppbär 1,650 kronor och jämlikt civila pensionslagen är berättigad att av postmedel erhålla 1,450 kronor, erfordras alltså ett pensionsfyllnadsbelopp av 550 kronor, vilket torde böra utgå å allmänna indragningsstaten.

Då enligt min mening sålunda rättvisa och billighet tala för ett visst tillmötesgående av Wennqvists framställning, tvekar jag ej att förorda densamma i enlighet med statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att postmästaren Brynolf Fredrik Wennqvist må från och med månaden näst efter den, då avsked från postmästartjänsten beviljas honom, under sin återstående livstid, utöver honom tillkommande pensioner från post- och telegrafverken å tillhopa 3,100 kronor, tillika å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 550 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.
